

I Lista B.

ACC. N:R M. 12210:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Dalköpinge och Gislövs socknar ha av ålder utgjort ett pastorat, och som de båda gränsa till havet i söder, ha de vars ett fiskeläge. Vid Dalköpinge-åns mynning ligger Åhusläge, ett mindre sådant, som på en karta från 1700-talet kallas Aaremölla och tecknad en vattenkvarn.

Sup. 79

Av dennas invallningar har spår varit synliga tills för ett par år sedan då ängsmarken planerades. Fiskelägets mark och fastigheter, torde alltid ha varit i enskild ägo. Annorlunda ställer sig ägoförhållandena vad angår Gislövs Läge. Några hus erlade på 1700-talet en skatt till Kronofogden utgående i form av torkad torsk. i övrigt torde marken ha varit i enskild ägo. En gång på 1700-talets mitt försökte Herren till St. Markie, Baronen och Överceremonimästaren Hack Stiernblad annektera "Gislövs Kronoskattelägenhets-mark", Serresjögården, och Dalköpinge strandmark, och förbjöd byemännen att där betasina djur. Men Prosten Petrus Hindström i Dalköpinge, tog sig saken an, och stoppade försöket. Se härom Olof Christoffersson "Skytts Härad" III uppl. sid. 554. Saken fullföljdes till Hovrätten.

På denna öppna kust, helt utan holmar och skär, har aldrig någon kombination av jordbruk och fiske kunnat komma till användning. Men i den lilla Dalköpinge-ån, som bildar Gräns mellan Dalköpinge och Trelleborg, lär finnas ett, engång i tiden "skatteköpt laxfiske" tillhörigt egendomen Brosjödalen, enligt uppgift av numera avlidne ägaren till denna egendom. Självt har upptecknaren tvenne gånger såsom gäst deltagit i detta fiske. Fångstredskapet var not, och resultatet blev i ena fallet betydande, 8 stora laxar. Mångårig erfarenhet ville det till för att kunna fått placera notdraget. Den lilla Dalköpingeån har utöver laxförekosten ännu en egenhet, ett underjordiskt lopp på c:a 3 km. När vattnet, söder om järnvägsbron åter väller upp i bäckfåran är dess temperatur ständigt + 9 gr. C. I likhet med sydkustens övriga småbäckars tvingas även denna genom stransbildningen och havets arbete, att ofta bryta sig igenom till havet, och därvid förlägga utloppet längre och längre i väster. I denna ändamning som därvid uppstår, hade man igammaltid en liten god hamn för detidens småbåtar, lämningar av gamla pålbryggor fanns i min barndom

III L B.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Under den storagillfisketiden, hade DLYbäckarna ett litet kapell
 på Dalköpinge strandmark invid gränsbäcken som utgör gränset Gislöv
 och invid en ännu flödande källa. Om utgrävningen av kapellruinen,
 se Olof Christoffersson, "Skytts Härad, sid. 529. En kort berättelse
 om utgrävningen, finnes i "Dalköpinge sockens Krönikebok" förvarad
 på pastorsexpeditionen i Dalköpinge. Fiskets betydelse sjönk sedan
 katastrofalt, härom se Olof Christoffersson "Skytts Härad" SkyttsM
 D3 sid 345. Sill och torsk voro på 1800-talet huvudfiskerna med
 garn samt krockfiske - ål och torsk, notdragning med röddbåt, och
 en man på land, -- varjehanda flatfisk, samt töds sill bede
 som "bede" användes, på 70-80-talet grodor. Torskpilkning har idkats,
 dock mindre av fiskarna själva, än mera av tillfälliga medföljare
 till sjös. På Gr härav är användning av kohorn på relingen här
 helt okänt. Till varje fiskarehus, på de båda lågena hör en liten
 trädgårdsbit. Då denna består av sandjord odlas nästan uteslutande
 potatis. Endast i rena undantagsfall har sätts blandsäd av korn
 och havre (till hönsfoder mest). Följden härav har blivit
 infektion av Potatisål. På Gislöv LÄGE har det under en tid av

3

IV. LB.

ACC. N:R M. 12210:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

.....7 år, --nu tilländalupna.--odlingsförbud varit rådande -- någon
Någon kreatursskötsel, utöver husbehovsfjäderfä och hushållsgris,
kan ingen minnas hava förekommit, men möjligt och troligt är att
fiskarena på Gislövs Läge höllo får. Betesgångsförbudet av St-
Markieherren kan ju tyda härpå. Och betesmarkens växtlighet lämpar
sig bäst för denslags betesdjur. Dock omtalar prästen i sin rapport, år
1624. till D:r Ole Worm. Källan, såsom offerkälla. Vidare säger
han bl. a. "Och deras jordhytter synes ännu teke till österom gis-
lövs läge. och nämner slutligen, rester av en gård där de (Løbekarna) hållit
husdjur. Det tyckssåledes som om de sysslade med annat än blott
fiske och krämeri. Kapellet ödelsdes 1536. Och utgrävdes 1936.
Allting tyder på att fiskerinäringen, efter det stora sillfiskets
slut, gick mot förfall. Sillen tog sig nya vägar och tog på dessa,
övriga fiskarter med sig. Så fortgick genom åren. Fiskerinäringen
vegeterade med mycket litet liv. 1900-talet kom med introduktion
av nya garnredskapstyper, och smånätta motorer inmonterades i båtarna
År 1913 Gjorde berättaren tillsammans med sitt båtlag, ett
första försök med "bottengarn". Resultatet blev godt nog, men i

4

V. LB.

ACC. N:R

M. 12210:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

...avsaknad av lämpliga tekniska hjälpmedel, som de voro, lockade
det ej till fortsättning. När så småningom, pålningsarbetet helt
mekanicerats, har näringens utövare, uppdelats i två kategorier,
"Sillafiskare" och "Ålafiskare". -- tydligen till bådas båtad.

Under 17--1800 talen, tycks nästan fiskarena ha stått "utanför lagen."

I Dalköpinge Bys låda, dep. å Skyttsgårdens Museum, Trelleborg, finnes
en Byaordning, tydligen avskrift av en äldre, ganska omdtändig, men om
Åhus Lägre och dess innevånare säger den intet. Ej heller i Endkiftes-
protokollen finner man något livstecken av denna medborgarekateri.
Enskiftet påbörjades År 1608, men körde omedelbart fast av följande skäl.

En av byns vångar låg den tiden helt inne i Gislövs markområde och
kallades "Simbremarken". I denna hade flera sydsånska byar del.

Karta fanns på detta markområde, men ej någon kartebeskrivning, och
sådan måste anskaffas. Detta stora markområde, som nyligen höjt dig
ur Östersjöns böljor, Tilldelades N:ris 9 och 10. Förklarligthade det
varit, om dessa människor, -- så hastigt vordna nybyggare och Pioni-
erer vänt sin håg mot havet. Hur som haver, Simbremarken är nu åker.
Så ha vi ej mera att berätta. Anders Karlsson. Bernhard Persson.

5.